

בס"ד. ש"פ שמיני, מבה"ח וער"ח אייר ה'תשכ"ח*

ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך¹, ומביא אדמו"ר מהר"ש [בעל יום ההולדת דב' אייר] במאמרו ע"פ זה² מה שפירש רש"י עה"פ שונפקדת הוא לשון זכרון ויפקד הוא לשון חסרון, ופירוש ונפקדת כי יפקד מושבך הוא, דע"י שיפקד מקום מושבו של דוד, עי"ז יזכור שאול עליו. וממשיך בהמאמר³, דהטעם שנאמר ונפקדת (ולא ונזכרת וכיו"ב), שונפקדת הוא (גם) לשון יחוד⁴ [כלשון רז"ל⁵ חייב אדם לפקוד את אשתו כו'], כי שאול הוא בינה (כמ"ש⁶ שאול מרחובות הנהר), שורש המדות דז"א [כמ"ש⁷ מי ברא אלה, דמי, בינה, הוא השורש דאלה, מדות⁸], ודוד הוא מלכות, ולכן נאמר ונפקדת, ששאול יפקוד את דוד, היינו שיהי' יחוד ז"א [ששרשו מבינה, שאול] ומלכות [דוד]. וזהו הקשר דונפקדת כי יפקד מושבך עם מחר חודש, כי בערב ר"ח הוא העלם והסתר הלבנה, ועד שברגע שלפני המולד לא נשאר ממנה גם נקודה, ועי"ז⁹ נעשה אח"כ (מחר) חודש, מולד הלבנה מחדש, יחוד שמשא וסיהרא. וכמו"כ הוא במלכות (שורש הלבנה), דע"י שיפקד מושבך (של דוד, מלכות), עי"ז דוקא ונפקדת, יחוד מלכות עם ז"א. ולכאורה יש להוסיף, דזה שבר"ח נעשה יחוד שמשא (ז"א) וסיהרא (מלכות) הוא¹⁰ שנמשך

(* המאמר הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א ויצא לאור בקונטרס ב' אייר — תנשא.

- (1) שמואל"א כ, יח — הפטורה דמחר חודש.
- (2) בהמאמר ד"פ במדבר, מחר חודש" שבהמשך והחרים תרל"א (ס"ע סג ואילך [סה"מ תרל"א ע' שלו ואילך]). ולכאורה, התחלת המאמר שם הוא "ויאמר לו יהונתן מחר חודש גו'", אלא שנתוסף בהתחלתו "ולהבין כו' צ"ל מ"ש (ויאמר לו כו)" בכדי לקשרו עם המאמרים שלפניו. וראה גם ד"ה זה דש"פ במדבר תרנ"ח (בסה"מ תרנ"ח ע' קעט ואילך) שמיוסד, לכאורה, על מאמר זה שבהמשך והחרים.
- (3) ראה שם ריש ע' סד וע' סט.
- (4) ראה גם ד"ה זה תקס"ז (סה"מ תקס"ז ע' נה. ועם הגהות — באוה"ת בראשית יא, סע"ב).

(5) יבמות סב, ב.

(6) וישלח לו, לז. וראה ע"ח שער ח (שער דרושי נקודות) ספ"ד.

(7) ישעי' מ, כו.

(8) המשך והחרים שם ע' סט [שם ס"ע שמב]. לקו"ת פקודי ד, ג. ובכ"מ.

(9) ראה בארוכה סה"מ תקס"ז שם (ע' נג ואילך). אוה"ת שם (ט, ב ואילך).

(10) אוה"ת שם יו"ד, ב.

בהשמש (ז"א) מבחינת לעילא מן שמשא¹¹, כתר שלמעלה מהשתלשלות. כמ"ש¹² בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתונתו, שבכדי שיהי' יחוד ז"א עם המלכות (יום חתונתו) הוא ע"י שנמשך בו עטרה, כתר. והמשכת הכתר לז"א (ביום חתונתו) הוא ע"י הבינה, עטרה שעטרה לו אמו¹³. ועפ"ז מובן עוד יותר הקשר דמחר חודש עם ונפקדת כי יפקד מושבך, כי ענין מחר חודש [מה שע"י העלם והסתר הלבנה (שבערב ר"ח) נעשה (בר"ח) יחוד שמשא וסיהרא], הוא, לפי שהביטול דהלבנה (מה שמתעלמת ומסתתרת עד שלא נשאר בה אפילו נקודה) מגיע לבחינת הכתר שלמעלה מהשתלשלות¹⁰ שממנו נמשך (ע"י הבינה) הכח על יחוד שמשא וסיהרא. וכמו"כ הו"ע ונפקדת כי יפקד מושבך, שע"י שיפקד מקום מושבו של דוד (מלכות), עי"ז יהי' ונפקדת דוד ע"י שאול, המשכת הבינה (שאול מרחובות הנהר), ועי"ז — המשכת הכתר (בעטרה שעטרה לו אמו).

וצריך להבין, דונפקדת לשון זכרון ולשון פקידה (יחוד) ויפקד לשון חסרון הם לכאורה שני הפכים, ואיך אפשר שע"י יפקד יהי' ונפקדת. ואף שיפקד מושבך (זה שנחסר מקום מושבו) קשור עם ענין הביטול, והביטול מגיע בכתר (כנ"ל) שממנו נמשך הכח על היחוד, מ"מ, מזה שפירוש יפקד מושבך הוא שיהי' מושבך חסר, משמע, דזה שיפקד מושבך הוא טעם על ונפקדת (ונפקדת כי יפקד מושבך) הוא (לא רק לפי שיפקד מושבך קשור עם ענין הביטול, אלא גם) שיפקד מושבך עצמו (שיהי' מושבך חסר) הוא טעם על ונפקדת, וצריך להבין, איך שייך שיפקד לשון חסרון מביא לונפקדת. וכן אינו מובן, דמזה שנאמר יפקד מושבך (ולא יחסר מושבך), לשון פקידה, משמע, שהשייכות דיפקד לונפקדת הוא (לא רק שיפקד מביא לונפקדת, אלא) שביפקד עצמו יש (בהעלם) ענין ונפקדת.

(ב) וממשיך בהמאמר¹⁴, דיהונתן הוא יה"ו נתן, ואיתא במאורי אור¹⁵ שנתן בגימטריא ת"ק הוא ה' אחרונה דשם הוי', כי ה' בהכאה בגימטריא ת"ק. ומדייק בהמאמר, דלהפירוש שברוב המקומות שיהונתן הוא יה"ו [ונתן (שביהונתן) הוא שהיה"ו הם בבחינת נתינה

(11) לשון הזהר ח"א רכג, ב. ח"ב נט, א. וראה זהר ח"א צא, ב. ח"ב קטו, ב.

(12) שה"ש ג, יא. וראה לקו"ת שה"ש כו, ג. שם מז, ג-ד. המשך והחרים שם ע' סז [שם

ע' שמא].

(13) לקו"ת שם כו, ד. המשך והחרים שם.

(14) בהמשך והחרים שם ע' סט [שם ריש ע' שמג].

(15) ערך יהונתן (יו"ד, נד) — הובא גם באוה"ת שם (יא, א).

והמשכה¹⁶] מובן מ"ש ויאמר לו יהונתן, ההמשכה מיהונתן לדוד, שהיה"ו דיהונתן נמשכו למלכות, דוד. אבל לפירוש המאו"א דנתן שביהונתן הוא ה' אחרונה, היא המלכות, מהו"ע ויאמר לו יהונתן (המשכת יהונתן לדוד), הרי נתן דיהונתן ודוד הם לכאורה היינו הך. ומבאר, דבמלכות שתי מדריגות. כמו שהיא סוף האצילות (זנב לאריות¹⁷), וכמו שהיא מקור לבי"ע (ראש לשועלים¹⁷). וזהו החילוק בין נתן (דיהונתן) לדוד, דנתן שהוא ה' אחרונה דשם הוי' (כנ"ל) הוא המלכות כמו שהיא סוף האצילות, ודוד הוא המלכות כמו שהיא מקור לבי"ע. וענין ויאמר לו יהונתן הוא המשכת המלכות כמו שהיא באצילות (נתן, ה' אחרונה. ועי"ז — גם המשכת יה"ו) בהמלכות שהיא מקור לבי"ע (דוד). ומוסיף בהמאמר, דשתי הבחינות שבמלכות נק' בשם ים וארץ. ים¹⁸ הוא המלכות כמו שהיא באצילות, שבה נמשכים הספירות דז"א שלמעלה מהמלכות — כל הנחלים הולכים אל הים¹⁹. וע"י שהמלכות מקבלת וכונסת בתוכה את הספירות שלמעלה ממנה — היא מעלמת עליהם, כדוגמת הים שהוא מכסה על מה שבתוכו. ועי"ז²⁰ נמשכת המלכות להיות מקור להוות הנבראים — בחינת ארץ, תדשא הארץ גו' תצא הארץ גו'²¹. ומבאר, דענין ויאמר לו יהונתן הוא כענין הפך ים ליבשה²² שהי' בקריעת ים סוף. היינו, דנוסף להמשכת המלכות כמו שהיא באצילות (נתן, ה' אחרונה) שנמשכה בבחינת המלכות כמו שהיא מקור לבי"ע (דוד), הי' גם הענין דהפיכת ים ליבשה, שנבקע ההעלם (ים) ונתגלו האורות דהספירות דאצילות (שבמלכות) כמו שהם בעצמותם.

וממשיך בהמאמר¹⁴, דלאחרי שדוד קיבל מאמר ודברי יהונתן (היינו שנמשכו בו עצמיות האורות דאצילות), אז²³ אמר לו²⁴ ושלשת

-
- (16) ראה סה"מ תקס"ז שם (ע' נה). אוה"ת שם (טז, ב).
 (17) לשון המשנה (אבות פ"ד מט"ו). וראה שער מאמרי רז"ל (להרח"ו) לאבות שם. המשך והחרים הנ"ל ס"ע מג ואילך [שם ס"ע שי ואילך]. ובכ"מ.
 (18) בהבא לקמן (בענין ים וארץ) ראה בארוכה המשך הנ"ל ס"ע לט ואילך [שם ע' שה ואילך]. וראה גם לקו"ת צו יד, ב ואילך. ובכ"מ.
 (19) קהלת א, ז.
 (20) ראה המשך הנ"ל ע' מא [שם ע' שח], שההעלם דבחינת ים דמלכות הוא שע"י שהמלכות מקבלת בתוכה את האורות הם משתנים [ע"ד הלבנה, שע"י שהיא מקבלת את אור השמש היא משנית את האור, שנעשה אור הלבנה ולא אור השמש], ולכן, ע"י ההעלם דבחינת ים, אפשר להיות בחינת ארץ.
 (21) בראשית א, יא. שם, כד. וראה זח"ג לט, ב (הובא בלקו"ת שם). ובכ"מ.
 (22) תהלים סו, ו.
 (23) כ"ה הלשון בהמשך והחרים שם ע' סט [שם ע' שמג]. וראה לקמן הערה 30.
 (24) שמואל"א כ, יט.

תרד מאד, ושלשת הוא²⁵ שתיעשה בחינת סגול (שיש בו ג' נקודות) שרומז על עבודת הבירורים²⁶ (היינו ירידת המלכות למטה לברר בירורים), ועי"ז יהי' ושלשת, בחינת סגולתא (שגם בסגולתא יש ג' נקודות), בחינת סגולה. כמ"ש²⁷ והייתם לי סגולה מכל העמים, דע"י הבירור שמבררים מכל העמים, עי"ז והייתם לי סגולה. ולכאורה, זה שאמר יהונתן לדוד ושלשת תרד מאד [שע"י הירידה לבחינת סגול לברר בירורים²⁸ יתעלה לבחינת סגולתא וסגולה], הוא בכללות ענין אחד עם זה שאמר לו תחלה ונפקדת כי יפקד מושבך, דע"י שיפקד מושבך (ירידה והסתר) יהי' ונפקדת. [אלא שבתחילה אמר לו הענין בכללות, ואח"כ הוסיף בזה פרטים, הן בנוגע להירידה — ושלשת תרד מאד גו' וישבת אצל האבן האזל, הירידה בעולם העשי²⁹, והן בנוגע להעלי' שע"י הירידה — ושלשת, שיתעלה לבחינת סגולתא וסגולה].

ג) וצריך להבין מה שהתחלת ההפטורה דמחר חודש הוא ויאמר לו יהונתן, דלכאורה, הרי תוכן ההפטורה דמחר חודש הוא, שבכדי שיהי' מולד הלבנה (מלכות) צריך להיות תחלה (בערב ר"ח) הירידה וההסתר (יפקד מושבך, תרד מאד גו' אצל האבן האזל), וענין ויאמר לו יהונתן שבתחילת ההפטורה הוא (אדרבה) תכלית השלימות דהמלכות (מקור דבי"ע), שמאיר בה בגילוי בחינת המלכות דאצילות וגם המדות דז"א (כנ"ל סעיף ב). ונקודת הביאור בזה, שבכדי שיהי' הענין דיפקד מושבך [ובאופן שע"י יהי' ונפקדת] הוא על ידי המשכה מלמעלה. וזהו שהתחלת ההפטורה [עוד לפני שאומרים התיבות מחר חודש] היא ויאמר לו יהונתן, שבתחילה נמשך במלכות (מקור דבי"ע) האורות דאצילות, ועי"ז³⁰ אפשר להיות אח"כ ענין מחר חודש³¹ — הירידה

(25) בהבא לקמן ראה גם סה"מ תקס"ז שם (ע' נו. שם ע' סב ואילך). אוה"ת שם (יב, סע"א ואילך. שם כא, ב ואילך).

(26) כמבואר בסה"מ תקס"ז ובאוה"ת שם.

(27) יתרו יט, ה.

(28) כ"ה בסה"מ תקס"ז ובאוה"ת שם. ובהמשך והחרים שם, דפירוש ושלשת תרד מאד הוא שהגילוי שנמשך ע"י הבירורים (בחינת סגולתא) ירד ויומשך למטה, כדלקמן סעיף ד.

(29) ראה בארוכה סה"מ תקס"ז שם (ע' סג). אוה"ת שם (כד, ב).

(30) וכהלשון בהמשך והחרים שם (נעתק לעיל ס"ב) "אז אמר לו ושלשת תרד מאד".

(31) ואולי י"ל דהטעם (בפנימיות הענינים) על זה שההפטורה דמחר חודש אומרים דוקא בער"ח שחל בשבת — כי עיקר הענין דמחר חודש הוא המשכת הגילוי דבחינת שבת. ועי"ד מ"ש בספירת העומר (ראה לקמן ס"ד) וספרתם לכם ממחרת השבת. וראה שיחת אחש"פ שנה זו (תנש"א (התוועדויות תנש"א ח"ג ע' 89 ואילך)) דכאשר התחלת הספירה היא ממחרת השבת כפשוטו (כבשנה זו), הספירה היא באופן נעלה יותר.

וההסתר דהלבנה, יפקד מושבך (ענין ערב ראש חודש, מחר חודש), ולאחרי זה (בראש חודש) — ונפקדת.

וע"פ הידוע גודל הדיוק במאמרי רבותינו נשיאנו גם בנוגע להשייכות דהענינים שבהמאמרים לזמן אמירתם, יש לומר, דענין הנ"ל שההמשכה דויאמר לו יהונתן (שבערב ר"ח) הוא כענין הפך ים ליבשה, הוא מודגש בעיקר בערב ר"ח סיון³² — הזמן דאמירת המאמר. ויובן זה ע"פ המבואר במק"א³³ בענין ג' חדשים הראשונים (ניסן אייר וסיון), דהטעם שבג' חדשים אלה דוקא נזכר יציאת מצרים [חודש האביב כי בו יצאת ממצרים³⁴, באחד לחודש השני בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים³⁵, בחודש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים³⁶], הוא, כי התכלית דיציאת מצרים [ענינו דחודש ניסן] הוא מתן תורה³⁷ [ענינו דחודש סיון³⁸], וספירת העומר [ענינו דחודש אייר³⁹] הוא הממוצע שעל ידו באים מיציאת מצרים למתן תורה⁴⁰. ועפ"ז יש לומר, דהמבואר בהמאמר שענין ויאמר לו יהונתן (מחר חודש) הוא כענין הפך ים ליבשה, הוא, כי מאמר זה⁴¹ נאמר בשבת ערב ר"ח סיון, וכיון שחודש סיון וכן חודש אייר באים בהמשך ליציאת מצרים, לכן, בערב ראש חודש דחדשים אלה מודגש שענין ויאמר לו יהונתן (מחר חודש) הוא דוגמת הענין דקריעת ים סוף — הגמר דיציאת מצרים⁴².

(ד) **ויש** לומר, שג' הענינים שבג' חדשים הנ"ל — יציאת מצרים, ספירת העומר ומתן תורה — הם דוגמת ג' הענינים דויאמר לו יהונתן גו' ונפקדת כי יפקד מושבך. יציאת מצרים שבאה ע"י המשכה מלמעלה

(32) וכן בערב ר"ח אייר, כדלהלן בפנים.

(33) לקו"ש ח"א ע' 266.

(34) משפטים כג, טו. וכן בתשא לד, יח: כי בחודש האביב יצאת ממצרים.

(35) במדבר א, א. ואף ש"לצאתם מארץ מצרים" קאי בפשטות על "בשנה השנית" — ראה

לקו"ת במדבר ג, א מזהר ח"ג קיז, א "לחודש השני בשנה השנית כולא חד".

(36) יתרו יט, א.

(37) כמ"ש (שמות ג, יב) בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה.

(38) כמ"ש (יתרו שם) בחודש השלישי גו' באו מדבר סיני. וראה שבת פח, א "אוריאן

תליתאי גו' בירחא תליתאי".

(39) דבחודש אייר (דוקא) כל ימי החודש הם ימי ספה"ע.

(40) לקו"ת אמור לה, ב. ובכ"מ. וראה בארוכה לקו"ש שם ואילך.

(41) וכן המאמר ד"ה זה דשנת תרנ"ח, שבו מבואר כבהמשך והחרים, נאמר בשבת ער"ח

סיון.

(42) ראה תו"מ סה"מ ניסן ע' קסג הערה 16.

— ע"ד הענין דויאמר לו יהונתן, וכנ"ל שההמשכה דויאמר לו יהונתן היא ע"ד הענין דקריעת ים סוף, הגמר דיציאת מצרים. ספירת העומר, הירידה דנפש האלקית והתלבשותה בנפש הבהמית בכדי לברר המדות דנפש הבהמית — ע"ד הענין דיפקד מושבך ושלשת תרד מאד גו' בכדי לברר בירורים. והגילוי דמתן תורה שבא לאחרי עבודת הבירורים דספירת העומר, שהוא נעלה יותר גם מהגילוי דיציאת מצרים וקי"ס (שלפני העבודה) — ע"ד הענין דונפקדת שלאחרי יפקד מושבך שהוא נעלה יותר גם מהגילוי דויאמר לו יהונתן שלפני זה.

ועפ"ז יש לומר, דבערב ר"ח סיון, ההדגשה דויאמר לו יהונתן היא בעיקר בנוגע לזה שע"י ההמשכה דויאמר לו יהונתן נמשך הנתנית כח על הענין דונפקדת, ענין סגולתא (וסגולה) שבושלשת וכמבואר בהמאמר השייכות דושלשת תרד מאד לקריעת ים סוף (ויאמר לו יהונתן), דפירוש ושלשת תרד מאד גו' וישבת אצל אבן האזל הוא שהענין דסגולתא (סגולה) [שנמשך ע"י הבירורים] יומשך למטה (תרד מאד) עד בעשי' (אבן האזל), ע"ד הגילוי דקריעת ים סוף שנמשך גם בדרגות התחתונות דעשי', ראתה שפוחה כו'⁴³. ובערב ר"ח אייר, ההדגשה דויאמר לו יהונתן היא בעיקר שע"י נמשך הנתנית כח על הענין דיפקד מושבך, ענין סגול שבושלשת, עבודת הבירורים.

(ה) **ויש** לקשר זה עם מ"ש הצ"צ ברשימותיו לתהלים⁴⁴ בנוגע המזמור למנצח בנגינות מזמור שיר⁴⁵ (שאוברים אחרי ספירת העומר⁴⁶), שכתב האלשיך, שמזמור זה מדבר בימות המשיח, שאז יהיו שני דברים. שפע ברכות טוב לישראל — אלקים יחננו ויברכנו גו'⁴⁷, ויתקדש שמו ית' בעולם — כי תשפוט עמים מישור גו'⁴⁸. וזהו שבהתחלת המזמור נאמר

(43) פרש"י בשלח טו, ב (ממכילתא עה"פ).

(44) אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' רכו.

(45) תהלים מזמור סז*.

(46) שו"ע אדה"ז או"ח הל' פסח סתפ"ט ס"א.

(47) תהלים שם פסוק ב.

(48) שם פסוק ה. הטעם שאינו מביא מ"ש לפנ"ז (פסוק ג) יודוך עמים גו' [וגם בפסוק ה

אינו מביא התחלת הפסוק "ישמחו וירננו לאומים"] — אולי יש לומר, לפי ש"יודוך עמים"

מזמור שיר, מזמור על ענין הראשון שיר על ענין השני. ולאחרי שהצ"צ מעתיק את דברי האלשיך, מביא מ"ש בלקו"ת סד"ה מזמור שיר חנוכת הבית⁴⁹, דמזמור הוא שיר המלאכים ושיר הוא שירת הנשמות. ולכאורה הכוונה, דמ"ש האלשיך שמזמור הוא על ענין הראשון (שפע ברכות לישראל) ושיר הוא על ענין השני (כי תשפוט עמים מישור) הוא ע"פ דרוש (וכידוע⁵⁰ שהאריז"ל אמר עליו שנשמתו היא מעולם הדרוש), אבל ע"פ המבואר בלקו"ת (מיוסד על קבלה, סוד) שמזמור הוא שירת המלאכים ושיר הוא שירת הנשמות, צריך לומר, שמזמור שייך לכי תשפוט עמים מישור, כי ההשפעה לאומות העולם היא מהמלאכים (ע"י הע' שרים), ושיר שייך להשפעה שיושפע לישראל. וממשיך הצ"צ ברשימותיו, דהטעם שאומרים מזמור זה אחר ספירת העומר, הוא, כי ענין ספה"ע הוא בירור ז' המדות דנפש הבהמית, דשורש נה"ב הוא מחיות המרכבה — מלאכים, ענין מזמור, וע"י הבירור והעלי' דנפש הבהמית נעשה גם העלי' דנפש האלקית, שיר. ויש לומר, דזה שאומרים מזמור זה שמדבר בענין בירור עמים (כפשוטם) אחרי ספירת העומר שענינה הוא בירור המדות דנפש הבהמית (שבישראל) הוא, כי ע"י בירור המדות דנפש הבהמית נמשך גם בירור העמים, כי תשפוט עמים מישור. ועפ"ז מובן עוד יותר שבערב ר"ח אייר (החודש דספה"ע) מודגש ענין הסגול שבושלשת, הבירור שמבררים "מכל העמים" שמביא לזהייתם לי סגולה.

ו) **והנה** כמו שבספירת העומר, ע"י העלי' דנפש הבהמית (מזמור) נעשה העלי' דנפש האלקית (שיר), עד"ז הוא בימות המשיח [דמזמור זה מדבר בעיקר בימות המשיח], דע"י שיתקדש שמו ית' בעולם (כי תשפוט עמים מישור), עי"ז יתוסף בהשפע לישראל. דהגם שענין הבירורים (שעי"ז נמשך הגילוי) הוא עכשיו, וענין ימות המשיח הוא המשכת הגילוי שלאחרי עבודת הבירורים, מ"מ, ע"י כי תשפוט עמים מישור ויתקדש שמו ית' בעולם א, יתוסף עוד יותר בהמשכה והגילוי לישראל לגבי ההמשכה והגילוי שתהי' אז ע"י עבודת הבירורים עכשיו. ולכן נאמר מזמור שיר, מזמור לפני שיר [הגם שמדבר בעיקר בימות המשיח, וענין מזמור הוא כי תשפוט עמים מישור שיהי' א], כי גם אז יהי' בתחילה מזמור ועל

דפסוק ג [וכן ישמחו וירננו לאומים דפסוק ה] הוא על זה "שמדתך להטיב לעמך" (פרש"י שם פסוק ב).

49) לקו"ת ברכה צח, ג. וכ"ה גם בד"ה זה בסידור (עם דא"ח) שער החנוכה רעז, ד. ועוד.

50) ראה שם הגדולים להחיד"א ערך ר' משה אלשיך.

ידו יהי' (הוספה ב) שיר. וזה שבהפסוקים (שלאחרי פסוק הראשון) נאמר אלקים יחננו ויברכנו גו' לפני תשפוט עמים מישור גו', יש לומר, דכיון שכוונת הבריאה היא בשביל ישראל⁵¹, הרי מובן, שעיקר הענין דימות המשיח הוא שאז יושפע שפע רב (ברוחניות ובגשמיות) לישראל, אלא ששלימות השפע לישראל הוא ע"י שיתקדש שמו ית' בעולם, ולכן נאמר אלקים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה לפני תשפוט עמים מישור גו'.

וע"ד הידוע בענין נשמה וגוף, דנוסף לזה שהגילוי אלקות שנמשך להנשמה ע"י עבודתה בתומ"צ בהיותה מלובשת בגוף הוא גילוי נעלה הרבה יותר מהגילוי שהי' לה קודם ירידתה למטה, הנה גם הגילוי שע"י העבודה דתומ"צ בגוף גשמי יהי' בעיקר בתחיית המתים, כשהנשמה תהי' מלובשת בגוף גשמי. דהגם שגם הגילוי בג"ע לאחרי יציאת הנשמה מהגוף הוא נעלה הרבה מהגילוי דג"ע שהי' להנשמה קודם ירידתה, לפי שהגילוי דג"ע שלאחרי ירידתה בגוף ויציאתה מהגוף הוא ע"י העבודה דתומ"צ בגוף גשמי, מ"מ, עיקר הגילוי שע"י העבודה דתומ"צ יהי' בתחיית המתים, כשהנשמה תהי' מלובשת בגוף⁵². וכמובן גם מהענין דתחיית המתים עצמו, דיקומו לתחי' כל ישראל, גם הנשמות שנמצאים בג"ע כמה אלפים שנה, וג' פעמים בכל יום הם מתעלים לדרגא נעלית יותר, ואעפ"כ לע"ל יתלכשו בגופים, כי הגילוי דעולם התחי' הוא נעלה הרבה יותר מהגילוי דג"ע גם מדרגא הכי נעלית דג"ע⁵³.

(ז) **והענין** הוא, דבהיתרון שבעבודת הנשמה בהיותה מלובשת בגוף לגבי עבודת הנשמה למעלה קודם שירדה למטה, שני ביאורים בכללות. שע"י⁵⁴ שהנשמה עובדת את ה' גם בהיותה מלובשת בגוף גשמי מתגלה תוקף ההתקשרות שלה עם הקב"ה, שגם ההעלם וההסתר דהגוף ונה"ב אינו יכול לבטל ח"ו ואפילו לא לעשות גרעון בההתקשרות שלה. ועאכו"כ, כשעבודת הנשמה למטה היא באהבה רבה שלמעלה מטעם ודעת, כמו אהבת הבן לאביו, שע"י מתגלה תוקף ההתקשרות שלה עם הקב"ה כמו שהוא מצד עצם הנשמה כמו שהיא

(51) פרש"י ר"פ בראשית.

(52) לקו"ת צו טו, ג. ובכ"מ. וראה תו"מ סה"מ אייר ע' ריז, ובהנסמן שם הערה 7.

(53) ד"ה כי ישאלך תרני"ד (סה"מ תרני"ד ע' רכ). המשך תער"ב ח"ב פשע"ט (ריש ע' תשפ).

סה"מ קונטרסים ח"ב תיב, א. ועוד.

(54) בהבא לקמן (עד סוף הסעיף) ראה תו"מ סה"מ סיון ע' שע. תו"מ סה"מ אב ע' קמט.

מושרשת בעצמות אוא"ס, בדוגמת הבן כמו שהוא במוח האב עצמו. כי לגבי דרגת הנשמה כמו שהיא באצילות, שהיא דוגמת הבן (כמו) שנמשך ממוח האב, הירידה לבי"ע (ומכ"ש הירידה למטה בעוה"ז הגשמי) מעלמת ומסתרת על זה [וכידוע⁵⁵ שרק נשמות דאצילות נק' בשם בניס], וזה שגם בירידתה למטה היא בבחינת בן בגילוי, שהאהבה שלה היא אהבה עצמית שלמעלה מטעם ודעת כאהבת בן לאביו, הוא ע"י גילוי עצם הנשמה כמו שהיא במוח האב (טרם שנמשך), שלגבי דרגא זו (עצם הנשמה כמו שמושרשת בהעצמות), אצילות ובי"ע הם בשוה.

ולהוסיף, דעיקר גילוי דרגא זו (עצם הנשמה כמו שמושרשת בהעצמות) הוא ע"י העבודה דבירור וזיכוך הגוף ונה"ב וחלקו בעולם. כי זה שהגוף ונה"ב אינם יכולים להסתיר על האהבה דהנשמה שלמעלה מטו"ד הוא לפי שעצמות אוא"ס (שבו מושרשת הנשמה) הוא בכל מקום (ולכן אין שייך שיהי' דבר שיוכל להעלים עליו), והכח דהנשמה לברר ולזכך את הגוף והנה"ב עצמם ולעשות אותם כלים לאלקות הוא מפני שעצמות אוא"ס (שבו מושרשת הנשמה) אינו מוגדר בשום גדר⁵⁶, שלכן, גם הגוף ונה"ב שמצד ענינם (מצד הגדר שלהם) אינם כלים לאלקות, הרי ע"י גילוי כח העצמות, נעשים הם כלים לאלקות.

(ח) **ועוד** ביאור בהיתרון שבעבודת הנשמה בהיותה מלוכשת בגוף, דשורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה. דבנשמות כתיב⁵⁷ בניס אתם להוי' אלקיכם, ולכן, האהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד נשמתם היא ע"ד אהבת אב לבנו, היינו, ששורש אהבה זו היא ממדריגה ששייכת שם תפיסת מקום דהנאהב, ואינה מעצמותו ממש. משא"כ האהבה וההתקשרות דהקב"ה לישראל מצד הגוף שלהם, היא (לא מצד מעלת הגוף, גם לא המעלה ד"בן", מעלה עצמית, אלא) מצד זה שהקב"ה בחר בהגוף דישראל⁵⁸, בבחירתו החפשית, שבחירה זו היא מעצמותו ממש. וע"י עבודת הנשמה בהגוף, נמשך גם בהנשמה הענין דבחירת העצמות. והיינו, דלביאור הראשון, העלי' שנעשית בהנשמה ע"י עבודתה בהגוף הוא גילוי השורש שלה בעצמות אוא"ס, בדוגמת הבן כמו

(55) המשך תרס"ו ע' קנז. ובכ"ח.

(56) לא רק שאינו מוגבל ונמצא בכל מקום אלא שגם אינו מוגדר. וראה בארוכה לקו"ש

ח"ז ע' 44 ואילך.

(57) ראה יד, א. ובתניא רפ"ב שזה קאי על הנשמה.

(58) תניא פמ"ט (סט, סע"א ואילך). וראה ספר השיחות תורת שלום ע' 120.

שהוא במוח האב עצמו (טרם שנמשך), ולביאור השני, ע"י עבודת הנשמה בהגוף נעשה בה ענין חדש — המשכת העצמות (שלמעלה גם משורש הנשמה כמו שהיא במוח האב עצמו).

ויש לומר, דזה שע"י עבודת הנשמה בהגוף נעשה בה ענין חדש (שלמעלה גם משרשה), הוא, כי הבחירה דהקב"ה בישראל הוא לא רק בהגוף דישראל אלא גם בהנשמה [דזה גופא שהנשמות הם בנים להקב"ה הוא לפי שכך בחר בבחירתו החפשית]. אלא שבהנשמה שיש בה המעלה ד"בן", ענין הבחירה הוא בהעלם⁵⁹. וע"י עבודת הנשמה בהגוף, שבו בחירת העצמות היא בגילוי, נמשך גילוי זה גם בהנשמה.

והנה מהחילוקים דשני הביאורים הוא, שלביאור הראשון — הגוף הוא רק כמו ממוצע שעל ידו מתגלה שורש הנשמה. ולכן מקום לומר, דלאחרי שע"י העבודה בהגוף נתגלה שורש הנשמה, אין צריכה הנשמה להגוף. ולביאור השני — גם הגילוי שנמשך להנשמה ע"י עבודתה בהגוף הוא המשכת הענין דבחירת העצמות ששייך (בעיקר) להגוף, ולכן, הגילוי שע"י העבודה דתומ"צ יהי בעיקר בתחיית המתים, כשהנשמה תהי' מלובשת בגוף. ויש לקשר זה עם הידוע⁶⁰ שלע"ל תהי' הנשמה ניזונית מהגוף — כי הגילוי שיהי' להנשמה לע"ל הוא המשכת הגילוי דבחירת העצמות ששייך (בעיקר) להגוף.

(ט) **ועפ"ז** יובן מה שנתבאר לעיל [בהמאמר ד"ה כימי צאתך דאחרון של פסח] דזה שהכתוב מדמה הגאולה העתידה להגאולה דיציאת מצרים, כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות⁶¹, הוא בנוגע כל הענינים שהיו ביציאת מצרים⁶², כולל גם הענין דרכוש גדול שהי' ביציאת מצרים. וכמו שכל הענינים דגאולה העתידה יהיו באופן נעלה יותר מכמו שהיו ביציאת מצרים [וכפירוש הידוע⁶³ באראנו נפלאות, שהנפלאות שיהיו בגאולה העתידה יהיו נפלאות גם בערך הנפלאות שהיו

(59) להעיר שעד"ז הוא בנוגע לאהבה עצמית דאב לבנו, דבבן שיש לו מעלות וראוי לאהוב אותו גם מצד השכל אין ניכר כ"כ שהאהבה שאביו אוהב אותו היא אהבה עצמית.

(60) המשך וככה תרל"ז פצ"א"ב. וראה גם ספר השיחות תורת שלום ס"ע 127 ואילך. סה"מ תרח"ץ ע' ריט. ובכ"מ.

(61) מיכה ז, טו.

(62) ראה זח"ב ט, א "כל אתין ונסין וגבוראן דעבד קוב"ה במצרים יעביד לון לישראל, כד"א כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות".

(63) אוה"ת נ"ך עה"פ סק"ג (ע' תפו) וסק"ז (ע' תפו). אוה"ת לתהלים (יהל אור) ע' קנד.

ביציאת מצרים], עד"ז הוא בנוגע להרכוש גדול שיהי' בגאולה העתידה, שהוא רכוש גדול גם בערך הרכוש גדול שהי' ביציאת מצרים. וכמובן גם מזה שאמרו רז"ל⁶⁴ שלש מטמוניות הטמין יוסף במצרים כו' ואחת גנוזה לצדיקים לעתיד לבוא, דאין ענין יוצא מידי פשוטו, שהמטמון הגנוז לצדיקים לע"ל הוא (גם) מטמון של כסף וזהב גשמיים. ויתירה מזה, שבימות המשיח יהיו כל המעדנים מצויים כעפר, כפס"ד הרמב"ם⁶⁵. וצריך ביאור, הרי הענין דימות המשיח הוא שאז יהי' מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים⁶⁶, והענינים הגשמיים לא יתפסו מקום [ועד שלא יהי' עסק העולם כולו אלא לדעת את ה' בלבד⁶⁷], ומה נוגע שיהי' אז רכוש גדול.

יש לומר הביאור בזה, דזה שהגוף מתענג בטבעו מדברים גשמיים [מעדנים, ועד"ז רכוש גדול] הוא לפי שענינים אלה שייכים להגוף מצד ענינו הפנימי [והשייכות שלו לדברים אלה הוא לא רק מצד החומריות שבו אלא גם (בעיקר) מצד ענינו הפנימי], ולכן, ע"י הרכוש גדול והמעדנים יתוסף במלאה הארץ דעה את ה' — ע"ד הענין שהנשמה תהי' ניוזנית מהגוף.

יוד **והנה** מבואר בכ"מ⁶⁸ דזה ששורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה, הוא, כי נשמה וגוף הם דוגמת אורות וכלים ושורש הכלים הוא למעלה משורש האורות. וכמו שע"י המשכת והתלבשות האורות בהכלים נעשה יתרון והוספה בהאורות, כמו"כ הוא גם בנשמה וגוף, שע"י ירידת הנשמה והתלבשותה בגוף מתעלית הנשמה למדריגה נעלית יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה. וע"פ הידוע⁶⁹ דזה שהבריאה היא בשביל ישראל⁵¹ הכוונה בזה היא לא רק לבריאת העולם אלא לכל הגילויים, יש לומר, דהטעם הפנימי על זה ששורש הכלים הוא למעלה משורש האורות [ושע"י הכלים נעשה יתרון בהאורות] הוא לפי שהכוונה דאורות וכלים היא בשביל ישראל, בכדי שעל ידם יומשך הענין דנשמה וגוף, וכיון ששורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה, דבהגוף הוא בחירת

(64) פסחים קיט, א. סנהדרין קי, א.

(65) סוף הלכות מלכים.

(66) ישע"י יא, ט. רמב"ם שם.

(67) רמב"ם שם.

(68) ראה סה"מ תרמ"ט ע' רמג"ד. תרנ"ט ע' ז ואילך. ובכ"מ.

(69) ראה תו"מ סה"מ אב ע' קצט ואילך. וש"נ.

העצמות, לכן נתהוו האורות וכלים באופן ששורש הכלים הוא למעלה משורש האורות. [אלא שבנשמה וגוף, זה ששורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה הוא זה שבהגוף הוא בחירת העצמות (בחירה חפשית, ואין זה שייך לענין ומעלת הגוף), ובאורות וכלים, זה ששורש הכלים הוא למעלה משורש האורות שייך לענינם דהכלים. ועי"ז נעשה עד"ז גם בנשמה וגוף שנשתלשלו מהם, דזה ששורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה שייך גם לענין ומעלת הגוף].

ועפ"ז יש לבאר הטעם על זה שהיתרון שע"י בירור העמים [שמקבלים מהמלאכים ששרשם הוא מהכלים] יהי' גם בימות המשיח (כנ"ל סעיף ו), כי זה שע"י הכלים נעשה יתרון בהאורות הוא מפני שהשורש (האמיתי) דאורות וכלים הוא הענין דנשמה וגוף, ולכן, כמו שהעלי' דהנשמה שע"י הגוף היא לא רק שע"י עבודת הנשמה בהגוף היא מתעלית אח"כ למדריגה נעלית יותר אלא שגם העלי' עצמה דלע"ל היא שהנשמה ניזונית מהגוף, עד"ז הוא בנוגע להיתרון שע"י הכלים, וכן היתרון שע"י המלאכים ששרשם הוא מהכלים, וכן היתרון שע"י בירור אומות העולם שמקבלים מהמלאכים, שיתרון זה יהי' גם לע"ל, דע"י כי תשפוט עמים מישור יתוסף בהשפע שנמשך לישראל.

והנה ידוע⁷⁰ דזה שהנשמה רוצה לירד למטה להחיות את הגוף הוא מפני שהנשמה מרגשת מעלת הגוף מצד שרשו, ששורש הגוף הוא למעלה משורש הנשמה, ולכן היא רוצה להחיות את הגוף. ומה שאמרו רז"ל⁷¹ על כרחך אתה חי, הוא, דכיון שהרצון דהנשמה להחיות את הגוף הוא לא מצד עצמה אלא מפני שהיא מרגשת את שורש הגוף, לכן נק' זה בשם הכרח, על כרחך אתה חי. ויש לומר, דזה שהנשמה מרגשת את שורש הגוף [אף שהרגש זה אינו שייך לכאורה לענינה דהנשמה, וכמובן מזה שהרצון שלה להחיות את הגוף הבא מהרגש זה נקרא בשם הכרח], הוא, כי בכדי שיהי' לה רצון להחיות את הגוף נמשך בה גילוי שורש הגוף, אף שמצד עצמה (גם כמו שהיא מצד שרשה) אינה שייכת לגילוי זה. וע"י הגילוי דשורש הגוף שמאיר בהנשמה (באופן דהכרח עכ"פ) קודם ירידתה למטה, היא נעשית כמו כלי להגילוי דשורש הגוף שמאיר בה אח"כ ע"י עבודתה בהגוף. ועד"ז הוא בהענין דאורות וכלים, דזה שע"י התלבשות האורות בהכלים נמשך בהם בחינת שורש הכלים

(70) סה"מ תרנ"ט שם. ובכ"מ.

(71) אבות פ"ד מכ"ב.

הוא ע"י שנרגש בהם עוד קודם ירידתם בהכלים שורש הכלים. ויש לומר, דכמו"כ הוא בנוגע להענין דספירת העומר ומתן תורה, דזה שע"י הירידה דנפש האלקית לברר המדות דנפש הבהמית (יפקד מושבך) נמשך בה הגילוי דמ"ת מצד מעלת הבירורים (כנ"ל סעיף ד), הוא, כי הירידה לברר המדות דנפש הבהמית באה לאחרי וע"י הגילוי דיציאת מצרים, וע"י הגילוי דיציאת מצרים נרגש בה (גם לפני הירידה) מעלת הבירורים, מכיון שהיציאה ממצרים היתה ברכוש גדול.

יב) וזהו ויאמר לו יהונתן מחר חודש ונפקדת כי יפקד מושבך, שבכדי שע"י יפקד מושבך יהי' ונפקדת הוא ע"י ההמשכה דויאמר לו יהונתן (כנ"ל סעיף ג), שהוא ע"ד הענין דיציאת מצרים וקריעת ים סוף, שע"י נרגש (עוד לפני הירידה) מעלת הבירורים. וזהו ונפקדת כי יפקד מושבך, דמלשון זה משמע שהשייכות דיפקד לונפקדת הוא לא מצד הביטול שביפקד מושבך, אלא מצד הענין דיפקד מושבך עצמו (כנ"ל סעיף א), כי העלי' דהנשמה שע"י ירידתה בגוף הוא לא מפני שע"י מתגלה ענין דהנשמה (ביטול, וכו') אלא מצד הגוף עצמו (כנ"ל סעיף ה), ועד"ז הוא בנוגע להענין דונפקדת, שזה נעשה ע"י הענין דיפקד מושבך עצמו. ונאמר ונפקדת כי יפקד מושבך, דיפקד הוא (גם) לשון ונפקדת, דנוסף לזה שיפקד מביא לונפקדת, גם ביפקד עצמו יש ענין ונפקדת (כנ"ל סעיף א), כי ע"י שהירידה דיפקד מושבך באה ע"י ההמשכה דויאמר לו יהונתן, נרגש גם בהירידה עצמה מעלת הבירורים, אלא שעיקר הגילוי הוא לאחרי הירידה דיפקד מושבך, מחר חודש.

ועד"ז הוא בהחידוש דכנס"י בגאולה העתידה, שהם עתידים להתחדש כמותה⁷², שגם בערב ראש חודש, ברגעים האחרונים שלפני הגאולה, מאיר מעין העילוי דהגאולה, הן בנוגע לענינים הרוחניים — גילוי פנימיות התורה, ובאופן דיפוצו מעיינותיך חוצה, והן בנוגע להרכוש גדול שיהי' בגאולה העתידה — שלכל בני ישראל תהי' פרנסה בהרחבה ועד לעשירות, ומזה באים מיד להגאולה, שאז יהיו שני הענינים בתכלית השלימות — שהטובה תהי' מושפעת הרבה וכל המעדנים מצויים כעפר⁷⁷, ועאכו"כ בנוגע לענינים הרוחניים — מלאה הארץ דעה את הוי' כמים לים מכסים⁶⁶.